

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Posudek oponentky práce

Autor práce: Lucie Bergmannová
Název práce: Stigmatizace dobrovolně bezdětných žen
Autor posudku: Pavla Malvotová
Návrh klasifikace práce: *velmi dobře*

Základní charakteristika práce.

Poměrně obsáhlá práce uvádí zeširoka do tématu změn reprodukčního chování, bezdětnosti a jejich sociologických výkladů, následně představuje stigmatizaci dobrovolně bezdětnosti a konečně předkládá analýzu zaměřenou na vyrovnávání se se stigmatem, jak jej popsalo pět dobrovolně bezdětných žen v polostrukturovaných rozhovorech. V teoretické části čerpá autorka zejména z prací české socioložky Hany Haškové. Samotný výzkum je potom inspirován kvalitativně orientovaným výzkumem behaviorálních a komunikačních strategií bezdětných v USA z roku 2002.

KONCEPČNÍ STRÁNKA PRÁCE

Má práce jasně formulovaný záměr, cíl, výzkumnou otázku a odpovídají jim závěry?

Ano.

Má práce adekvátně stanovenou a jasně vyloženou metodu a postup řešení?

Ano.

Jsou jednotlivé části práce (zejm. teoretická a empirická) vyvážené a vhodně propojené, vytváří text konzistentní celek?

Spíše ano, nicméně v teoretické části bych za účelem bohatší diskuze výsledků výzkumu uvítala relativně více prostoru stigmatizaci bezdětných, teoriím zvládnutí stigmatizace obecně a českým normám ohledně reprodukčního chování. Určité napětí vnímám v zaměření teoretické části spíše na makro teorie bezdětnosti, zatímco výzkum je zaměřen na osobní strategie a motivy respondentek.

Jsou argumentace a text práce a vystavěny logicky, jasně, srozumitelně? Má práce přehlednou strukturu?

Ano. Přehlednost a srozumitelnost patří k přednostem práce. Oceňuji uvádění čtenáře do kapitoly a komentování jejího významu pro celek práce. Autorce bych nicméně doporučila (v zájmu ještě lepší orientace) čtenáře používat o jednu úroveň členění méně (používá čtyřúrovňové členění, i když podkapitoly na poslední úrovni jsou velice krátké).

OBSAH PRÁCE

Hodnocení kvality teoretické části práce (relevance k tématu a záměru práce, šíře a hloubka, vhléd autora do problematiky, samostatnost, originalita zpracování,...).

Teoretická část je zpracována průměrně. Vybrané teorie a pojmy dokáže autorka jednoduše a důkladně vysvětlit a pracuje s relevantní českou i zahraniční literaturou. Jak jsem již zmínila, makroteorie poklesu plodnosti a růstu podílu bezdětných v populaci podle mě jsou rozebrány příliš detailně na to, že je v empirické části lze využít jen minimálně. Naopak část o stigmatizaci mohla být obsáhlejší, především bych očekávala zařazení teorií zvládnání stigmatu. Také bych autorce doporučila více pracovat s kontextem při výkladu teorií a citování výzkumných zjištění. Konkrétně kapitola 1.3. Společností uznávané normy ohledně reprodukčního chování je zpracována obecně, bez komentáře k českému prostředí (ale též teorie sociálních sítí, teorie genderové rovnosti). Také citované výzkumy ohledně normativního tlaku na bezdětné ženy jsou staršího data (1985 až 2006), což je zarážející, když autorka předpokládá posun v oblasti norem (ostatně i klíčový pramen ohledně strategií zvládnání stigmatu je z USA a 21 let starý). Konečně teorie jsou povětšinou převzaty (citovány sekundárně, nejčastěji dle Haškové), obecně bych řekla, že se objevuje dost sekundárních citací, nešlo pracovat s primární literaturou?

Hodnocení kvality empirické části práce (adekvátnost použitých metod a postupů vzhledem k cíli práce, správnost aplikace metod a postupů, prezentace a interpretace výsledků,...).

Empirickou část hodnotím jako průměrně zpracovanou. Použité metody a postupy jsou adekvátní, přehledně prezentované. Oceňuji komentování výsledků pomocí vlastních interpretací, ale i odkazem na teorie z první části práce. Nicméně mám k ní také nějaké výhrady:

- asi zásadní výtkou v této části je návodnost formulací v polostrukturovaném rozhovoru (např. předpokládající stigmatizaci, rozdíly v normách, racionální důvod rozhodnutí pro bezdětnost, vliv rozhodnutí na psychiku apod.)
- informování o způsobu výběru mohlo být důkladnější (například kde přesně autorka získávala respondentky do výzkumu a co vše jim předem sdělila o výzkumu?, proč se rozhodla provést rozhovory online s jednou výjimkou?, proč je mezi respondentkami také jedna slovenské národnosti? na základě čeho se rozhodla, že ženám by mělo být 30 až 46 let? jak dospěla k počtu pěti respondentek?)
- místy se autorka zbytečně opakuje (například podkapitoly Cíle, Východiska, Výsledky), někdy zbytečně v komentáři opakuje něco, co je zároveň uvedeno v přímé citaci, místy se míchá popis výsledků a metodologie

Hodnocení diskuse a závěrů práce (soulad interpretací a závěrů s výsledky empirických analýz, provedení diskuse závěrů, snaha o vysvětlení závěrů a jejich argumentace, zodpovězení výzkumných otázek, naplnění cílů práce).

Diskuzi a závěry vnímám jako průměrně zpracované. Jsou srozumitelné, střízlivé, většina závěrů je v souladu s výsledky a odpovídá na výzkumnou otázku. Jen jsem neodhalila, na základě čeho autorka v diskuzi tvrdí, že

- „Aktérky tedy v těchto situacích dávají na mísky vah vztah s partnerem a své rozhodnutí nemít děti. To, jak se ve výsledku rozhodnou se však odvíjí od několika individuálních faktorů, a to sice – za jakých podmínek by měly své rozhodnutí změnit, na kolik jsou si svým rozhodnutím jisté, jak je daný vztah intenzivní a kvalitní, kolik let je oběma partnerům a dalších.
- „Zároveň je důležité zmínit, že v případě nevyužití některých ze zjištěných technik ze strany dobrovolně bezdětných, může být jejich rozhodnutí společností sankcionováno (například v podobě vyloučení ze skupiny).“

Obecně bych ale v diskuzi ocenila větší zamyšlení nad zvolenou metodologií a konkrétními postupy, respektive jejich limity.

FORMÁLNÍ ASPEKTY PRÁCE

Hodnocení naplnění kritérií odborného textu (rozsah práce (BP 72-126 tis. znaků, DP 108-162 tis. znaků) citační normy, odkazy, popis datových zdrojů, jasnost odlišení myšlenek autora od převzatých, seznam literatury atd.)

Kritéria odborného textu jsou v zásadě dodržena. Rozsah práce je v pořádku, citační norma je povětšinou v pořádku (objevuje se nejednotné citování jmen autorů, drobné nedostatky v závěrečném seznamu ohledně formátování záznamů, nadbytečné uvádění zdroje, který byl citován jako sekundární citace aj.).

V textu jsem nenašla dvě práce uvedené v závěrečném seznamu:

- Blossfeld, H. P., & Mills M. (2003). Globalization, Uncertainty and Changes in Early Life Courses. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, 6(2), 188-218. Dostupné online na: <https://doi.org/10.1007/s11618-003-0023-4>
- Friedman, D. (1994). A theory of the Value of Children. *Demography*, 31(3), 375-401. Dostupné online na: <https://doi.org/10.2307/2061749>

Hodnocení vhodnosti a úplnosti využití informačních zdrojů (literární prameny, databáze, zahraniční literatura, datové zdroje,...)

Zvolené informační zdroje jsou relevantní a pestré, nicméně mohlo být zařazeno více aktuálnějších pramenů a datových zdrojů z ČR.

Hodnocení jazykové, stylistické a grafické úrovně práce (grafická úprava, členění textu, označení příloh, zpracování tabulek, grafů, schémat atp.)

Po této stránce je práce velmi povedená. Text se dobře čte, autorka je přesná, dokáže vystihnout podstatu bez komplikovaných souvětí. V práci je minimum překlepů a gramatických chyb (jen pozor na psaní čárek). Seznam tabulek obsahuje pouze kopii tabulky 1.

Další poznámky

-

Celkové hodnocení práce

S ohledem na autorčinu schopnost zvládnout vlastní kvalitativní výzkum a srozumitelně jej odprezentovat hodnotím práci přes uvedené nedostatky jako velmi dobrou. V případě kvalitní obhajoby práce bych uvažovala i nad hodnocením výborně.

Otázky a náměty k obhajobě

- 1) Nenašla jsem v práci bohužel teoretické výklady zvládnání stigmatu, znáte nějaké, které by se daly využít pro interpretaci Vašich zjištění?
- 2) Můžete detailněji přiblížit způsob výběru vzorku (viz výše)?
- 3) Ve vzorku máte většinu žen z Prahy, myslíte, že strategie zvládnání stigmatu bezdětné ženy mohou být pro tento region v něčem specifické? Proč ano/ne?

Datum: 5. 6. 2023

Podpis: